

МАУП

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 7

Матеріали

*Звітної науково-практичної конференції
“Теоретико-методологічні засади та соціальна практика
модернізації України: політичні, юридичні, економічні
та психологічні проблеми”
м. Київ, МАУП, 29 листопада 2018 р.*

*IV Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Проблеми і перспективи соціально-економічного
розвитку України в умовах європейської інтеграції”
м. Київ, МАУП, 14 листопада 2018 р.*

*Міжнародної наукової конференції
“Сучасні аспекти модернізації освіти в Україні:
стан, проблеми, тенденції розвитку”
м. Київ, МАУП, 7 грудня 2018 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2018

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 10 від 31.10.18)*

Редакційна колегія:

М. Н. Курко (голова), д-р юрид. наук, проф.;
Є. О. Романенко (заступник голови), д-р наук з держ. упр., проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук, проф.;
А. М. Кислий, д-р юрид. наук., проф.;
О. Л. Фещенко, канд. екон. наук, доц.;
Л. В. Янюк (виконавчий редактор)

*Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.*

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП
“Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 7: Матеріали. звітн. наук.-практ. конф. “Теоретико-методологічні засади та соціальна практика модернізації України: політичні, юридичні, економічні та психологічні проблеми”, 29 листопада 2018 р.; IV Всеукр. наук.-практ. конф. “Проблеми і перспективи соціально-економічного розвитку України в умовах європейської інтеграції”, 14 листопада 2018 р.; Міжнар. наук. конф. “Сучасні аспекти модернізації освіти в Україні: стан, проблеми, тенденції розвитку”, 7 грудня 2018 р. / редкол. : М. Н. Курко (голова) [та ін.]. — 2018. — 372 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модернізації України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модернізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2018
© ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2018

ЗМІСТ

ЗВІТНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

“Соціальна практика та теоретико-методологічні засади модернізації України”
(політичні, юридичні, економічні та психологічні проблеми)”

(29 листопада 2018 р.)

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ, ПОЛІТИЧНІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ ПИТАННЯ

Романенко Є. О., Чаплай І. В.

Практичний досвід налагодження ефективної співпраці
між урядовим та громадянським секторами 11

Головатий М. Ф., Марусіна О. С.

Концептуальні засади формування сучасної державної політики
у сфері вищої освіти адекватно інтересам особистості і суспільства 13

Мелков Ю. О.

Філософські засади та парадокси української модернізації 17

Пархоменко-Куцєвіл О. І.

Закордонний досвід формування антикорупційних інституцій
в системі органів державної влади 20

Мартишин Д. С.

Питання соціальної справедливості в контексті філософських ідей Карла Маркса 22

Тимцуник В. І., Кузьменко Г. О.

Соціальна відповідальність як ціннісний орієнтир
у державному управлінні 30

Коляденко Н. В.

Ціннісно-мотиваційний аспект професійного самовизначення
студентів напряму підготовки “психологія, медична психологія” 32

Лісовський П. М.

Теоретико-методологічні засади квантової філософії у сучасних
соціальних практиках: нано та ноотехнології 36

Шовгеля О. М.

Впровадження засад соціальної відповідальності в діяльність органів
публічної влади в Україні на шляху до реалізації європейського вибору 39

Чаплай І. В.

Сучасні напрями розвитку освіти за кордоном та шляхи їх адаптації в Україні 43

Яровой Т. С.

Етап критичного осмислення лобізму як суспільного феномену
у вітчизняній науковій думці 45

Чорна К. П.

Кримський ханат як взірць національного державотворення
в епоху середньовіччя 47

ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ ТА ПАРАДОКСИ УКРАЇНСЬКОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ

Парадоксальність феномена модернізації, особливо в аспекті його застосування до визначення стратегій розвитку сьогоденної України, полягає передусім у принциповій двозначності даного терміну: “осучаснення” з одного боку – і, так би мовити, “приведення у відповідність до стандартів доби та ідеології Модерну” з іншого. При чому логіка цієї останньої накладає свій відбиток на тлумачення поняття, яке було утворено саме з назви означеної історичної доби, в будь-якому разі виглядає як певний архаїзм – релікт, що належить до часів незаперечного панування у філософсько-історичній, соціальній, політичній думці традицій лінійності, монізму та європоцентризму. За доби ХХІ ст., що навпаки відрізняється нелінійністю, непередбачуваністю та поліфонізмом, ідея того, що одне суспільство, країна, культура, держава мають “наздоганяти” у своєму розвитку інші шляхом осучаснення, приведення себе у відповідність до певних загальноновизнаних і чітко визначених стандартів, виглядає не то щоби застарілою чи неадекватною, але принаймні не зовсім повномірною та конкретною.

Тим часом і у філософсько-методологічній царині місце Модерну зайняли концепції постмодерну та навіть “афте-постмодерну” [2, 46]; якщо друге з них виступає як діалектична антитеза першому, наголошуючи на множинності та багатоманітності, то третє постає свого роду синтезуючим началом, подібно до ідей постнекласичної раціональності орієнтуючи на “єдність багатоманітності”, на першість культурних цінностей та на людиномірність [4]. При менш точному слововживанні можна припустити тлумачення модернізації як осучаснення в сенсі набуття, засвоєння аксіологічних настанов не лише Модерну, але й зазначених глобальних філософсько-історичних концептів, що сліднують після нього, включаючи сюди й настанови нелінійності та різноманіття. Врешті решт, осучаснення як прагнення до оновлення виступає характерною рисою техногенної цивілізації в цілому, яка хоч і виникла у Новий час в Західній Європі, на даний момент уже розповсюдилася по всьому глобальному світу.

Втім, і настанова на інноваційність як постійне самооновлення техногенної цивілізації виступає далеко вже не однозначно визнаною та позитивною, – критика цивілізації, що була розпочата ще Ж.-Ж. Руссо, набула потужного виміру за доби усвідомлення екологічної кризи (якщо не катастрофи). На сьогодні дослідники визнають наявність суперечності між культурними цінностями, що базуються на традиціях і надають сенс існуванню людини та суспільства, та інноваційним характером цього останнього, що він як раз і заперечує будь-які традиції. Концепція інновації, висунута Й. Шумпетером, походить з теорії економіки, яка має за мету виключно отримання прибутку, – не дивно, що екстраполяція даної концепції на перспективи розвитку соціуму в цілому обертається економоецентризмом, недооцінкою культури, телеологічною короткозорістю: результатом виявляється суспільство, в якому панують суто матеріальні псевдо-цінності, які не забезпечують світоглядних орієнтацій людей [3]. У багатьох сучасних “розвинутих” суспільствах люди схильні вкрай низь-

ко оцінювати рівень своєї задоволеності життям; в Україні ця ситуація дезорієнтації ще й посилюються постійною “перехідністю”, “реформами” та “трансформаціями”, яким вочевидь бракує філософського, світоглядного осмислення – що саме трансформується та в якому напрямі.

Справа, звичайно, зовсім не в тому, аби, слідуючи дещо показовому заклику Руссо, відмовлятися від цивілізації, від техніки, а той від культури загалом. Справа в тому, аби надати осмислення техніці, вбудовуючи її в систему цілей і цінностей людського соціального буття, як то і слідує з самого її визначення: “техне” – засіб, який не має претендувати на місце ерзац-цілей. Інакше виправдається застереження Василя Налімова: “Як машини постали між природою та людиною, так і комп’ютери постануть між людиною та смислами” [5, 234]. Проте технічні засоби не здатні продукувати смисли, – вони можуть лише завадити людині виробляти їх самій.

А тому має постати питання і про те, що лише людина може виступати справжнім суб’єктом суспільного розвитку загалом, а тому і модернізації. До сьогодні ж під “модернізацією України” здебільшого розуміється модернізація української держави, яка дійсно цілком належить епосі Модерну, тобто такій історичній ситуації, за якої розвиток особистості міг здійснюватися лише за рахунок відчуження на її користь здібностей багатьох інших. Як зазначає Юрген Габермас: “Свого часу національна держава була переконливою відповіддю на виклик історії, ставши функціональним еквівалентом для ранньомодерних форм соціальної інтеграції, які розпадалися. Сьогодні ми стоїмо перед аналогічним викликом. Глобалізація засобів зв’язку та комунікації, промислового виробництва та його фінансування, трансферу технологій і зброї, а передовсім екологічних і військових ризиків ставить нас перед проблемами, які вже не можна розв’язати в національно-державних рамках...” [1, 157].

Як парадигма лінійного мислення вичерпала себе, так і спроби розбудови на теренах України класичної національної держави Модерну за готовими лекалами задалегідь приречені на невдачу. Занепад держави в її унітарній, абстрактній іпостасі – не трагедія, а закономірний результат розвитку суспільства, підвищення культури життя кожної людської особистості, що поступово стає справжнім суб’єктом політичного життя, суб’єктом демократії, суб’єктом влади. Парадокс сучасної України – в тому, що вона намагається модернізувати державу тоді, коли теорія і практика самого існування такої форми організації суспільного життя людей, як національна держава, перебуває у глибокій кризі [7, 147]. Ми, образно кажучи, закладаємо перші камені до фундаменту в той час, коли сусіди, що споруджували до нас за тим саме архітектурним проектом, затівають глобальну перебудову, переконавшись у його докорінних недоліках.

Пригадуючи вічний програш Ахіллеса, що наздоганяє черепаху, можна, проте, вбачати в сучасній ситуації не тільки виклик Україні, але й реальний шанс – не повторити помилок інших країн, що побудували в себе централізовані, унітарні, модернові держави, застарілі, скрипкові й непервороткі структури яких тепер треба пристосувати під нові вимоги часу. Як справедливо зауважує американський дослідник Девід Хелд: “Для того, щоб демократичне право було ефективним, воно має бути міжнародним” [6, 106], – і реалізація такого сучасного, глобального шляху розвитку для України вимагає креативного та самостійного мислення, а не механічно-епігонського копіювання застарілих взірців доби Модерну.

А тому можна зробити висновок, що будь-які інновації та модернізації можуть набути сенсу лише в контексті довгострокової перспективи розвитку суспільства в цілому, з урахуванням ціннісної орієнтації на подолання глобальної екологічної та

соціальної кризи, за умов гуманістичної трансформації сьогоденного технологізму, економізму та вестернізації у бік людиномірності, культуроцентризму та багатовекторності.

Джерела

1. Габермас Ю. Залучення іншого: Студії з політичної теорії: Пер. з нім. – Львів: Астролябія, 2006. – 416 с.
2. Горбунова Л. С. Можлива відповідь на виклик after-постмодерну // Вища освіта України. – 2003. – № 2. – С. 46–51.
3. Мелков Ю. А. Инновационное общество и его смысловые, ценностные и нравственные основания // Totallogy–XXI. Постнекласичні дослідження. – Вип. 23. – К.: ЦГО НАН України, 2010. – С. 133–150.
4. Мелков Ю. А. Человекомерность постнеклассической науки. – К.: Изд. ПАРАПАН, 2014. – 254 с.
5. Налимов В. В. Спонтанность сознания : Вероятностная теория смыслов и смысловая архитектура личности. – М.: Изд-во “Прометей” МГПИИ им. Ленина, 1989. – 288 с.
6. Held D. The Transformation of Political Community: Rethinking Democracy in the Context of Globalization // Democracy’s Edges / Ed. by Ian Shapiro and Casiano Hacker-Cordón. – New Haven, CT : Yale University Press, 1999. – P. 84–111.
7. Mielkov Iu. The Many-Faced Democracy / Iurii Mielkov, Anatoliy Tolstoukhov, Iryna Parapan. – Saarbrücken : Lambert Academic Publishing, 2016. – 282 p.